

میلعلما وه

(2) جراخرد تیهام و دوجو طابترا

دوجو ابد تئیشد و صخشت قواستد

لؤلأ جهنملا، لی لؤلأ اقلرما، لؤلأ کلسما، لؤلأ رقسلا - معبرا رافسا جراخرد سوردهلسلد
ما یسد اسلج - تئینیع تئیقددوجوللان ای ف: عبارلا لصفلا

داتسا

ی ناریط ی نیسدن سحمدحم دبسد جاد الله تئیا
هرسد الله سددق

میچرلا ناطیشلا نم للہای ذوعاً میچرلا منحّرلا اللہ مسب

1. لا ماً عَظَلَّا بِسَجْبِ هَيْلَعٍ قِ تَشْمَلًا ظَفَلُ قِ لَاطِ حَجَّ صَدَّ ءَاوَسِ هِتَاذِبِي نِيَعْرُمَا دُوجُولَا نَأَلِ صَا حَلَا و

قِ اَقْتَشَا هَلْنَسَمِ حِرْطِ

نیا ملاکل صدام³ دشد ضرع مہ لابقہ کہ دنوشی م قانتشا فورعم ثحب نأ دراو اجنیا زا² ن اشیا

تسا:

دوجو رد و تسا وا ہب مئاق تہام و ؛تسا ش دوخت تاذ ہب مئاق و تسا ی ج راخت قیقہ کی ،دوجو
عانغتسا ،تسا بجاو دوجو ،دوجو رگا ی نعہ برداد عانغتسا دوجولائس فذ ی اوسد یرگیڈ عی شہرہ زا ،دوخ
دوجو سفذ ی اوسد یرگیڈ زیچرہ زا عانغتسا ،تسا ی ناکما دوجو ،دوجو رگا و دراد مریغ ن ع ہتاذب
دوجولاً» :مپیوگی م ام نوچ ؟تسا ظاظ ہچ ہب دوجو رب تیدوجوم قلاطا ،اذہی ل عءانب برداد بجاو
سپ دراد نیعت ،دوجو دوخ نوچ .تسا دوجو دوخ نیعت ظاہلہب ،دوجو رب تیدوجوم قلاطا «دوجوم
دوجوم ،نیاربانہ سپ تسیذ لمجہ ،دوجو نوچ ؛تسا دوجوم سپ تسیذ مہبم ،دوجو نوچ ؛تسا دوجوم
تیدوجوم دشابنہ ص خستمہ کی تقو ات ،دیریگیڈ رظنرد لامجا ای ماہبا و حنہب ار عی شہ کی امشد رگا .تسا
دوشی مذت باثوا ی ارب

ی تآیصوصذ ی اراد ناسنا نیا ہکنک توعد اجنیا ہب ار ناسنا کی امشد» :مپیوگی ہک دینک ضرر ف
ن لآا .رگیڈ تسا لمجہ !؟ دروایید ار ی صخشہ ہچ دب ع نیا ،بذ «!درک مہاوخ ضرر ادعب نم ہک تسا
دب ع ہک درادن انعم ،دشاب لمجہ ی تقو و ؛تسا لمجہ نوچ ،دوشی مذ لم مد ناسنا نیا رب تیدوجوم
لامجا لحرم زا رادقمہ کی «.دشاب ملء دیاب ناسنا نیا» :دپیوگی م امشد دب ع .دنک توعد ار ی صخشہ کی
ن آ⁴) اَنِيْلَعَا بَشْتًا رَقِبْلًا تَائِي :تسا لیئارسای نب واگ ہیضق [لثم] .تسا ہدشنہ ص خشم زونہ زاب ی لو ،دمارد
زاب «.دشاب ی مشاہ و دشاب ملء ہک ی ناسنا» :دپیوگی م دب ع] .دوشہ ص خشم مکنیا اتہ دنکی م ل اوسد ردقہ
:دپیوگی م دب ع .دنکی مذ ق دص وا رب دوجوم تسا لمجہ نوچ و ،تسا لمجہ زونہ ی لو دشد رتص خشم
«.دشاب دیز» :دپیوگی م دب ع ؛[تسا ہدشنہ ص خشم] مہ زونہ «.دشاب ی قتم و دشاب ی مشاہ و دشاب ملء»
،ی ج راخت دوجو نیا مکنیا ہب دینک ہراثا ای .دنکی م ص خشم ار ہیضق رگیڈ ،دشاب دیز دپیوگی م وا مکنیا
تسا نم دارم

تہام ہذو دوجو ی ارب ی فصو ،ص خشت

ہدافتسا اجنیا زا و ،دوشی مذ لم مد نأ رب دوجوم ،دنکن ادیب ص خشت اتہ ی تہام رہ ،نیاربانہ سپ
روطن مہو و درادن دوجو [تاذلاب] ج راخرد تہام نوچ .تہام ہذتسا دوجو لام ص خشت ہک مینکی م
نأ رب ار دوجوم میناوتی م ام و تسا ہدرک ادیب تیدوجوم لم مد ی ارب تیلہا ن لآا مکنیا .تسہ ن ہذ رد
نیا رب تیدوجوم نوچ ؛تاذلاب ام ی لآ ی ہنتی ص رعلاب ام لک :سپ .تسا وا ص خشت ظاہلہب ،مینک لم مد
مہ ص خشت و ،تسا ص خشت لام تاذلاب و لاوا تیدوجوم نیا سپ ،تسا ہتفر ص خشت ظاہلہب تہام
ص خشت ظاہلہب مہ تیدوجوم و دوجو دوشی م ص خشت ،نیاربانہ سپ .ج راخرد دوجو نامہزا تسا ت رابع

1. 41 ص ، 1 ج ، تہا عتملا تمکحلا

2. 32 مسلج ہمادا ، ل صا رد ہک ی تر و صرد تسا ہدمآ دمقم داتسا طسوتہ مسلج نیا ؛مر تہم نیققمہ ہجوتہ ل باقہ

3. 18 مسلج ، 1 ج ، رارسا ن شلگہ ہب دوشہ عوجر

4. 70 ہیآ (2) ہرقب ہر وسد

بتسا تآیهام دوجو ظاحلهب نیا، مینکل مد عایشا

دوجو اُطساو هب تآیهام رب «دوجوم» لمد

بتسا دوجوم ش دوجو ظاحلهب دیز ی نعید. بتسا ش دوجو ظاحلهب دوجوم لمد، تآیهام رد اذلو نیا، دوجوم دوجولا: مپیوگی م ی تقو. دوشی م دوجوم ش دوجو دوخ ظاحلهب، ماهنت دوجو دوخ رد ی لو تقو چیه امشد! هن بتسا تیهام نمض رد هک ی دوجو ظاحلهب هن بتسا دوجو دوخ ظاحلهب تیدوجوم ی سناشد تر و ص هب، دوجو نیا تقو کی، هلب. دینکی مذل لمد تیهام نمض رد دوجو ظاحلهب ار دوجوم ظاحلهب دوجو نآ، ی سناشدریغ و ی قیقده تقو کی و، تانکم لثم دنکی م ادیب ق قحت تیهام نمض رد بتسا نشور ی لیخ هلئسم نیار باند. دوجو ص خشت دوشی م نیا. دنکی م ادیب نعید ش دوخ

دنیوگی م ناشیا. دنکی م تیاکد تهجد نیمه زا مه نآ هک دنکی م ل قن ی لعوب زا ی ملاک اجنیا رد و دبیوگی م دحاو تقو کی، بتسا دحاو موهفم دوخ سفند امشد روظنم و دبیوگی م دحاو امشد تقو کی؛ درادن اجنیا رد ی قرف و بتسا دحاو، دحاو ی نعید، دنکی م ی قرف چیه اجنیا رد؛ بتسا نآ قاصم ن اثر و ظنم، بتسا هدش ظاطن نآ ی جراخ قاصم اج کیرد و، بتسا هدش ظاطح دحاو دوخ موهفم اج کیرد مکنیا لای هک ی تقو. بتسا هدش ضوع اجنیا رد دحاو موهفم مکنیا هن. کذلک اثما و عامس، ش رع، ن پمز، عام دننام ای؛ بآ ناعیم ظاحلهب هن دبیوگی م دحاو، عام تدحو ظاحلهب اجنیا رد، دحاو عام: دبیوگی م بآ هب امشد ای تیساطرقه ظاحلهب هن، دحاو اذه: دبیوگی م باتک تدحو ظاحلهب، دحاو باتک: دبیوگی م باتک هب ی تقو موهفم رد، عایشا ی وهام تآیصوصخ نیا انذهل¹ اَز جَمُوه و؛ نآ رگید تآیصوصخ ای و نآ فیک ظاحلهب تیسریم موحرم ملاک هب الله عاشن! ات دش نایب هک بتسا ی عزتتا تهجد نامم هکلب درادن یرینتأ دحاو مپس رب فیرش

ن تم ق بیطه

مپاهدناوخذ ار ل بقزا یرادقم ارهاظ

(4) لصف

بَیِّنِیَعٌ تَقِیْقِدُ دُوجُولاً نَآ ی ف

«بتسا ی جراخ تقیقده ی اراد دوجو دوخ»

ی جراخ تقیقده کی ش دوخ هکلب تسین ی نهذ و یرابتعا تیهام و موهفم کی ی اراد دوجو ی نعید دوخ، مینکی م دهاشم و س ما ار اهنأ ام و دنسده جراخ رد روطچ هک ورمع و دیز لثم. دراد ی نیع و بتسا دوجو دوخ ل م تقیقده و تینیع ا لصا هکلب، دراد ی نیع تقیقده کی جراخ رد مه دوجو

دوجو تینیع تابئا

2؟ هَلْ تُبْئِیْ ی تَلَا هِدُوجُو تَیْصُوصِی هِی شَلْ کُ تَقِیْقِدُ تَنَاکَ اَمَلَا

«نآ ی ار ب بتسا تبتأ هک ی اییدوجو تآیصوصخ زا بتسا ترابع ی نیشدره تقیقده هکی یاجنأ زا»

هُو حذ نآ و دراد و ا هب صاصتخا هک ی دوجو هُو حذ کی زا بتسا ترابع دیز تقیقده، [ل ائمب این م] دوبند دیز نآ رگید بذ، تشاد ورمع هب صاصتخا دوجو هُو حذ نآ رگا. درادن ورمع هب صاصتخا دوجو نآ رگید اب اییدوجو تآیصوصخ نیا هک دراد ی اییدوجو تآیصوصخ کی ی سکره ی نعید. دود ورمع هکلب و عفت و اهل معلاس کع و تازورب و راثا هک بتسا اییدوجو تآیصوصخ نآ ظاحلهب و دنکی م توافقه بتسا توافتم مه و ا یاهررض

بتسا تبلاص و ی گدتر ب ن هآ اییدوجو تآیصوصخ: بتسا نیا؟ تسیچ اییدوجو تآیصوصخ لااد کی ی اراد سکره [مکنیا هصلاخ]؛ بتسا تفاظل و تمیلام و و تموعد هب نپ اییدوجو تآیصوصخ ار زیچ کی ناسنا هک بتسا ی دوجو ی اهت تآیصوصخ نیمه رطاخه ب. بتسا ی اییدوجو تآیصوصخ میتساوخی م هچ» ش ا میضقه، هلب؟ هن ایتسا روطنیمه. دنکی م ذرایتخا ار رگید زیچ کی و دنکی م رایتخا

¹ 367 ص، عاقلشلا باتک نم تآیهلایا

² 38 ص، 1 ج، تیلاعتما تمکحلا

هک دینیبی م تقوناً ، دوشد ضوع شیاچرگا ؛ دراد توافقۀ یدوجو تآیصوصخ ، هصلاخ .تسا «دشد هچ بولطم هک مدر و آردی تیفیک هبار واکتسا نزی دوجو همزلاناً !دیای مرد «دشد هچ میتساوخی م هچ» می هناد هب امشد رگا [دینک ضررف] ؛...دوب رگید عی ش کیدرد امشد تآیصوصخ رگا .دوشد عقاو امشد اجنماهزا ،تسا مدرک ادیبی لجتۀ امشد مناخرد امشد ی دوجو تآیصوصخ هعفدکی هک دیدیدی م و دیتقر !دیتشاذگی م رار ف هباپ و دیتسبی م ار رد

ایدوجو تآیصوصخ یاری لائم نایب

هتسشن دجسم رد ترصد .تسا بقانم رد مهش تیاور اقاقتا و میراد ملاسلا هیلع نسد ماما هرابرد دندرکی م تبص دنتشاد و دندوب

هنیدم هبار ماشد و مربی م ماشد هبار هنیدم مهاوخب رگا ، منکی م هچ و منکی م هچ مهاوخب نمرگا»
«منکی م نزار درم و درم ار نزار ، مروآی م

هعفدکی «!منیبی هدب ماجنا بخ ، ییوگی م تسار رگا» :تفگ هتخوسردپ ،دوب اجنآ ی ماشد کید
دندوم فرترصد

«!ش کب تلادخ ، وربوش دنلب ؟ی هتسشن اهدرم نیب ارچ»

!م رادنع علاطا بخ هک م هرگید ی هزیدچ و تخیر هممش یاهشیر و دروآرد سیگ فرط هعفدکی منز و مورب هناد هب روطچ لاد :تفگ !دندیدنخ واهب همم و تسا نزار دید ،درکرار فو دشد دنلب هصلاخ مراکهمم و تلاد اتا !ایب ،ایب :دیوگی م !تسا هتسشن اجنآ ی هتسسدل بیس کید هک دید تفر ؟منک راکهچ ار بللاج لاد دعب !تفرگ راکهچ ار واهتفرن زونه ،هصلاخ !هدب سپ صاقت ایب هعفد نیا ز لاد ، ی دوب
دندوم فرترصد هکنیا

«.تسا ی تئخ ، دوشی م ادیب امش زاکم ه ی اهچ»

دمآ درم نآ دعب !رگید دشل دب و ضوع ، اقاآ چیه .دوب مه ی تئخ و دندروآرد هچ کید هصلاخ تآیصوصخ و دندندرگرب ناشیاجرسد ار اهنا رگید ترصد تقوناً .دشد مه نایعیش زاکم مدرک هبوت
!ناتلوا ی اجرسد دیدرگرب لاد .دنداد واهبار مادکره ی دوجو

ی دوجو تآیصوصخ کید ی جراخ عی ش ر هک تسا دوجو تآیصوصخ لام اهینیا همم ، اقاآ هلب دروخی م ههه بزیه همم رگید ، دوشد ضوع شیاچر دهاوخب رگا هک دراد صاخ

؛عی شلا کلذ نملوآ دوجولاف

«.تسا عی شن نیا زایلوآ ، دوجو سپ»

والام تآیصوصخ ناکتسا نیا هب یلوآ ، دوجو سپ تسه دوجو لام تآیصوصخ نیا هکلاد
تیهام و عی شن آل لام هذشاپ

؛تقیقد اذ نوکین اب عی شل کنملب

«.دشاپ تقیقد ی اراد هکنیا هب ی نیش رها هکلب»

دراد دوجو هب صاصتخا تقیقد [سپ]

تآیصیباً هکی روطن امه» ؛ض ایبلا هلاض رعیه و ض ایبب س یل امم ض ایباً هنوکی یلوآ ض ایبلا ناکم
دوشد ض راع نآ رب ض ایب دهاوخی م و تسید ض ایب هکی عوضوم و ضورعم نآ زا ض ایب یاری
«.تسا یلوآ

؛دوجوم هتاذب دوجولاف

«.تسه ی یاهنته ش دودخ دوجو»

؛اهلآ هضر اعلا بتادوجولابل ، دوجوم اهتاوذب تسیل دوجولایغ عایشلا رناس و

رب دوجو و دنکی م ادیب دوجو ، دوجو یارب لقطه هب هکلب دنتسین دوجوم ناشدوخ عایشا ریاس و»

«.دوشی م ض راع اهنا

؛دوجولما وه دوجولانآ تقیقطلب و

1. 8 ص ، 4 ج ، ملاسلا مهیلع بلاطی بال لاقانم

«دوجوم نامہ زاتسا ترابع دوجو»

؛ اهریغ و فیکلا و مَکلا و رهوجلا نم اهل ضریع ام لا ، تفاضلا و هفاضما ن امک

ترابع و دوشی مضر راع ن ارب هکی زیچ ن ا هذ ، ت سا هفاضا نام هفاضم تقیقدهک روطن امه»
«دشاب اهنیا ریغ و فیک و تمک و تیر هوج ز ا

تسا هفاضا نام ه ، فاضم هکلب ، دنتسین فاضم مادکچیه اهنیا

بکلذ ریغ و هباشملا و یواسملا و بلاک

«بکلذ ریغ و ت سا فیک هک هباشم لثم و ، ت سا مک هکی یواسم لثم و ، ت سا تیر هوج هک با لثم»

هکلب دندهی منزل کشت ار ن ا ت یفاضم اهنیا ز ا مادکچیه ، دینکی م راب دیز ر ب امش هکی فاصوا ن ا اذل

تسا هفاضا تقیقده نام ن ا ت یفاضم

ی ف نوکی لا فیک و ، ریغ لا ن ا یعلأ ی ف ن ا ت یقیقده دوجولاف تلمجلب و : لیصحتلا ی ف ر اینمهد ل ا ق

!؟ تقیقده مده ام ن ا یعلأ

و ؛ تسین ن ا یعا ریغ رد و ت سا ن ا یعا رد ش تقیقده دوجو : ت سا هومرف ل یصحت رد ر اینمهد»

«!؟ ت سا نیعت و ص خشت ز ا ترابع ش تقیقده هکی زیچ دشابن ن ا یعا رد هنوگچ

□□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□□

□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□

، دنوشی م ن ا رب ض راع ت ایهام و ، دوجو ریغ هذ ت سا دوجو ل ام ل اصا تینیع ، رگید هذ : داتسا

دوجو ل ام تینیع ، دشابی عید دوجو هچ و دشاب ق لطم دوجو هچ ل ا د . ت سا دوجو ل ام تینیع ل صا ی لو

ص خشت م ه دوجو ی نعی ؛ دوشی م تابتا ، دوجو میصخش تینیع ، ی نیع و ی ملاء دیحوت ت ح ب رد اذل . ت سا

تسا تینیع اب یواسم م ه ص خشت و ت سا ص خشت اب یواسم تینیع ، رگید ترابع ه² دراد تینیع م ه و

دنتسه دوجو اب یواسم و د ره و

دعب هسلج ی ا ر ب دشاب ی ق بام الله عاشن ا

تَمَحْمَلِ آ و دِمَحْمَلِ اَعْلِ صَدْمَهَلْلا

سرد تاحلاطصا

دوشی م ن بریتک رب عی شق دصع نام هچنأ ، ن قفای تیدرف ، ن دوب نیعم و ی نر ج : ص خشت

ل امجا و ماهیا عفر ، ن دوب نیعم و ص خشم : نیعت

دوجو ل باقمه ، ی تسین : مدع

بجاو دوجو وجودی که قائم به ذات است و نیازی به غیر ندارد (اشاره به خداوند).

ی ناکما دوجو وجودی که ذاتاً اقتضای وجود و عدم ندارد و برای موجود شدن نیاز مند علت است

(وجود ممکنات).

ت عسو ی اراد ، طرشد و دیق نوب دوجو : ی عید دوجو / ی قلاط ا دوجو / ق لطم دوجو

تیدوحم و دیقی اراد دوجو : دبقم دوجو

ی نهذ دوجو ل باقمه ، عقاو ملاء رد دوجو : ن ا یعلأ / ی نیع تقیقده / ی ج را خ تقیقده / ی ج را خ دوجو

ن هذ رد دوجو : ی نهذ دوجو

ل مد نسبت دادن یک محمول (مانند «موجود») به یک موضوع (مانند «زید»).

دوخ ی دوخ هب ، اتاذ : ت اذلاب

دوخ ی دوخ هب هذ ، رگید زیچ هطساو هب : ض ر علاب

دوشل مد ن ا رب ی لومح هکنیا ی ا ر ب عوضوم ی گتسیاشد : ل مد ی ا ر ب ل هاتسم

ق واست همراهی و برابری دو مفهوم در مصداق (مانند تساوق وجود و تشخص).

¹ .تقیقده ، 286 ص ، لیصحتلا
² .38 ص ، 1 ج ، تیلیعتملا تمکلا

لَفَطْتِ وجود تبعی، قائم نبودن به خود (مانند وجود ماهیت که طفیلی وجود است).

تساوی کتم دوخه به یکی دوجو: تا اذ به مئاق

به عسد گستر دگی، وسعت (در مورد وجود مطلق).

ی لفتسم دوجو ی لو دنوشی م هتفرگی نهذ ای ی جراخ قیداصم زا هکی میهافم: تا ی عازتنا / عازتنا

دنرادن

ای دنتسه ن هذ هتخاسد و دنرادن ی جراخ آزا به ام هکی میهافم: ی رابتعا تیهام / ی رابتعا موهفم

دناهتفرگل کشد دادر ارقه ساسا رب

فصوره هکنیا رب ی نیم ی فسلف مدعاق: تا اذلاب ام ی لای ی هتتیض ر علاب ام لک